

Tunnelvisie of centenkwestie?

tekst: Robert van Herk
foto's: Henk Ruseler

*Opeens was hij er.
De Blankenburgtunnel.
Waar de discussie over de
verlenging van de A4 veertig jaar
voortsudderde, lijkt de Nieuwe
Westelijke Oeververbinding
een voldongen feit. Met dank
aan Maasvlakte 2, de Crisis-
en Herstelwet en een kordate
minister. De weerstand in de
Waterweggemeenten is er niet
minder om.*

Ruim zeshonderd mensen hebben zich op zaterdagavond 28 januari bij de Krabbeplas verzameld. Ze zijn gekomen voor een fakkeltocht, een protest tegen de Blankenburgtunnel. Directe aanleiding is de uitspraak op 7 december van minister Schultz van Haegen (VVD) dat ze voor de aanleg van de Blankenburgtunnel, variant Krabbeplas-West, heeft gekozen. Daarmee werd de Oranjetunnel, het meest westelijke alternatief van de Nieuwe Oeververbinding voortijdig afgeserveerd. Te duur, vindt de minister; ruim 1,6 miljard euro. "Een Nieuwe Westelijke Oeververbinding is noodzakelijk om de bereikbaarheid van de haven te verbeteren en de drukke Beneluxtunnel te ontlasten", bepleit het Havenbedrijf Rotterdam op zijn webstek: "De Blankenburgtunnel is zowel verkeerstechnisch als wat betreft kosten beter dan de

Fakkeltocht bij de Krabbeplas op 28 januari 2012

alternatieve Oranjetunnel." Naast het Havenbedrijf, dat zijn volle gewicht in de strijd heeft geworpen, heeft de minister meer belangrijke medestanders: de stadsregio's Rotterdam en Haaglanden, de gemeente Westland, alle gemeenten ten zuiden van de Waterweg en de provincie Zuid-Holland. En er is ook goed geluisterd naar bedrijven, belangengroepen, ambtenaren en een selectie van 150 omwonenden, vindt de minister. Niks mis met het draagvlak voor de Blankenburgtunnel, zou je zeggen. Wat het Havenbedrijf betreft, wordt er dan ook zo snel mogelijk begonnen met de bouw: "We hopen dat de aanleg van de tunnel in 2015 start zodat deze voor 2020 in gebruik genomen kan worden."

Linkse Kerk

De mensen die zich voor de fakkeltocht hebben verzameld, vormen een bont gezelschap. Natuurlijk, menig scepticus herkent de gebruikelijke actieve gelovigen van de "Linkse Kerk" die bij dit soort gelegenheden komen opdagen. Strijdbare types die je ook kent van de protesten tegen de A4 of van andere, vrolijker, "linkse hobby's" als het Zomerterras. Toch preekt voorganger en verklaard tegenstander Remi Poppe niet alleen voor eigen parochie. Nee, begrippen als links of rechts gaan dit keer niet op. De Blankenburgtunnel kan in de Waterweggemeenten rekenen op flink wat weerstand. Voor Henny Wor, 61 jaar en woonachtig in de Vlaardingse Westwijk, is dit zelfs haar eerste demonstratie ooit: "Mijn man is voor, maar ik zie die tunnel echt niet zitten. Het is hier al zo druk. Er blijft geen natuur meer over." Henk Ruseler, in Schiedam geboren, maar al jaren woonachtig op de Veluwe, is voor de gelegenheid zelfs naar Vlaardingen afgereisd: "Toen ik een oproep via Facebook zag, wist ik meteen dat ik er bij wilde zijn: ik ondersteun mijn familie graag om dit laatste stukje groen in de regio te behouden." Hij biedt Muis ook meteen zijn foto's aan, een aanbod dat ik dankbaar aanvaard.

Goedkope horrorvariant

Stichting Groeiend Verzet, de organisator van de fakkeltocht, heeft haar zaakjes goed voor elkaar. In een tent, direct naast Paviljoen de Krabbeplas, kunnen de deelnemers een gratis fakkel ophalen. Vertegenwoordigers van vrijwel alle Vlaardingse politieke partijen, inclusief burgemeester Bruinsma, reiken ze uit. Het signaal is duidelijk: de gemeente Vlaardingen ziet de Blankenburgtunnel niet zitten. Langzaam zwelt de menigte op het verzamelpunt aan. De brandende fakkels blijken erg mediageniek: cameraploegen en fotografen van vrijwel alle landelijke en regionale zenders en kranten leggen de happening vast.

Susanne Kuijpers van de Milieufederatie Zuid-Holland is er vanavond ook bij. Haar organisatie ondersteunt het protest en ze draagt graag haar steentje bij. Voelt zij meer voor de Oranjetunnel? "Asfaltering is geen oplossing voor onze verkeersproblemen", zegt ze: "maar als het dan toch moet, dan liever de Oranjetunnel. Die variant tast minder natuurwaarden aan en heeft ook minder invloed op de leefomgeving." Met natuurwaarden doelt Kuijpers op het unieke middeleeuwse landschap van de Zuidbuurt, het

Nee, begrippen als links of rechts gaan dit keer niet op. De Blankenburgtunnel kan in de Waterweggemeenten rekenen op flink wat weerstand. Voor Henny Wor, 61 jaar en woonachtig in de Vlaardingse Westwijk, is dit zelfs haar eerste demonstratie ooit: "Mijn man is voor, maar ik zie die tunnel echt niet zitten. Het is hier al zo druk. Er blijft geen natuur meer over."

Volksbos, de soortenrijke rietputten en de Aalkeet Buitenpolder. De minister lijkt zich echter bewust van deze waardevolle natuur en trekt 150 miljoen euro uit om de tunnel goed in te passen. "Dat is een kwestie van creatief rekenen", vindt Kuijpers: "De minister schotelt eerst drie varianten voor de Blankenburgtunnel voor, waaronder een goedkope horrorvariant die midden door het open veenweidegebied loopt, maar waarvan iedereen weet dat deze sowieso niet doorgaat, en vervolgens wordt de 100 miljoen die Variant Krabbeplas-West extra kost ten opzichte van de horrorvariant, opgevoerd als investering in inpassing." Wie naar de plannen kijkt, ziet inderdaad dat dat inpassen te wensen over laat. Vanaf de tunnelmond zal een snelweg half verdiept aansluiting zoeken op de A20. Recreanten aan de Krabbeplas kan het verkeer onmogelijk ontgaan. Kuijpers spreekt zelfs van een soort achtbaan: "De weg komt boven via een kanteldijk die moet voorkomen dat het gebied overstroomt als de tunnel lek zou raken, moet vervolgens onder de spoorweg door. En dan hebben we het niet eens over de aansluiting op de A20 zelf."

Tweede ringweg

Landschapsaantasting is één facet, dat van de leefbaarheid van Vlaardingen en Schiedam is een ander. Weliswaar lost de Blankenburgtunnel filevorming bij de Beneluxtunnel op – het hoofddoel van Rijkswaterstaat – maar deskundigen vrezen nieuwe congestie bij het Kethelplein en op de A20 – iets waar ook het ministerie rekening mee houdt – wat grote gevolgen heeft voor de hoeveelheid gevaarlijke fijnstof die de 140.000 Vlaardingers en Schiedammers dagelijks inademen. Vandaar dat de gemeenten Vlaardingen, Schiedam, maar ook Maassluis, Midden-Delfland en Delft en vele natuur- en milieuorganisaties zich tegen de Blankenburgtunnel verzetten. Zelfs de ANWB behoort tot de tegenstanders. Deze organisatie kiest zowel voor een robuuster wegennet als voor de belangen van de recreant. Ook rijksbouwmeester Frits van Dongen adviseerde de minister namens het College van Rijksadviseurs desgevraagd om voor de Oranjetunnel te kiezen, onder andere omdat de Blankenburgtunnel mogelijk een voorbode is voor een bypass richting A4 (boven de Broekpolder langs): "Dit geeft een enorme aantasting van de leefbaarheid van de Zuidvleugel en

is daarmee ruimtelijk onwenselijk." Het is een angst die je ook hoort bij de deelnemers aan de fakkeltocht: als straks die Blankenburgtunnel er ligt, wat staat ons dan nog meer te wachten. Susanne Kuijpers is ook bang voor dit scenario: "Wij vrezen een tweede ringweg. De minister heeft wel gezegd dat een besluit over doortrekking naar de A4 niet in deze kabinetsperiode wordt genomen, maar dat stelt bepaald niet gerust. Wij vinden: als zo'n ringweg gewenst is, dan moet je er nu over spreken en hem niet stukje bij beetje aanleggen, via voldongen feiten. Dat gaat de maatschappij heel veel geld kosten, terwijl als je nu focust op het grotere gebied, misschien blijkt dat de Oranjetunnel met verbeterde Veilingroute helemaal zo duur niet is en veel van de problemen bij Rotterdam oplost. Wat nodig is, is een langetermijnvisie, een robuuster plan."

Cynisme

Het is acht uur. De stoet met fakkeldragers zet zich, voorgegaan door een doedelzakspeler, langzaam in beweging voor een wandeling rond de Krabbepas. Er ontstaat een anderhalve kilometer lange sliert van fakkels die mooi in het water worden weerspiegeld. Een prachtig gezicht, hoopgevend bijna, maar hier en daar is toch het nodige cynisme te beluisteren. Veel deelnemers verwachten dat de tunnel er hoe dan ook gaat komen. Volgens Nol Kloosterman is dat precies de reden waarom de Vlaardingse VVD niet aanwezig is bij deze actie. Sterker nog de liberalen zijn de enige fractie die zich voor de Blankenburgtunnel heeft uitgesproken. Kloosterman, vicefractievoorzitter van de

heeft de stad veel meer uit de onderhandelingen gehaald. Er worden nu sportvelden verplaatst, bedrijventerreinen gecreëerd... en Vlaardingen? Vlaardingen staat met lege handen." Waar Kloosterman maar voor wil waarschuwen: Vlaardingen, maak niet weer dezelfde fout. Ga nu in onderhandeling met de minister, zet "piketpaaltjes" uit en probeer compensatie te krijgen. Als voorbeeld noemt hij de "oortjes" richting Maassluisdijk, een extra toe- en afrit naar de tunnel, die er voor kunnen zorgen dat de Marathonweg ontlast wordt. "Kijk, een Blankenburgtunnel zonder compensatie wil ik ook niet. Daar heeft Vlaardingen alleen maar last van. Ik wil het maximale eruit halen. Wij zijn realistisch. Alleen maar roepen dat je tegen bent, levert niets op."

Niet realistisch

Het fatalistisch realisme van de VVD staat in schril contrast met de houding van de rest van de Vlaardingse politiek. Samen met de omringende gemeenten wil Vlaardingen vooral laten blijken dat de inwoners van deze regio niet op deze tunnel zitten te wachten. Dan liever de Oranjetunnel. Die is wel duurder, maar treft minder mensen en minder natuur. En er zijn zelfs mensen die aan de noodzaak van elke tunnel twifelen. Susanne Kuijpers van de Milieufederatie: "Laat de minister eerst maar eens onderzoeken of de extra, ongebruikte, tunnelbuis in de Beneluxtunnel een oplossing biedt. Dat zou een wisselstrook kunnen worden." Samen met andere maatregelen kan dat toekomstige filevorming voorkomen, vindt Kuijpers. Iets

Kloosterman wijst op de gemeente Schiedam die, volgens hem, bij de discussie over de A4 veel slimmer heeft gehandeld dan Vlaardingen: "Doordat Schiedam gesprekspartner van de minister is geworden, heeft de stad veel meer uit de onderhandelingen gehaald. Er worden nu sportvelden verplaatst, bedrijventerreinen gecreëerd... en Vlaardingen? Vlaardingen staat met lege handen

Fakkeltocht

VVD, nuanceert dit standpunt als ik hem twee weken na de fakkeltocht spreek: "Wij zijn niet per se voor - zo'n Blankenburgtunnel heeft immers voor- en nadelen - maar het gaat hier om landelijke beslissingen. Het is niet realistisch om te denken dat je dit tegen kunt houden." Kloosterman wijst op de gemeente Schiedam die, volgens hem, bij de discussie over de A4 veel slimmer heeft gehandeld dan Vlaardingen: "Doordat Schiedam gesprekspartner van de minister is geworden,

dergelijks wordt verwoord in "De Groene Metropool" het plan van Milieudefensie, ondersteund door GroenLinks en Kuijpers' Milieufederatie Zuid-Holland, waarin door verkeersdeskundigen wordt voorgerekend dat alle toekomstige verkeersproblemen kunnen worden opgelost door een mix van flexibel werken, hogere parkeertarieven, kilometerheffing, investeringen in het openbaar vervoer en fietspaden en het stimuleren van de binnenvaart. "Niet realistisch", vindt Nol

Kloosterman: "Ik ben echt niet tegen OV of fietsen, als het daarmee gaat: prima, maar ik ben wel VVD'er, ik wil zo efficiënt mogelijk van A naar B komen."

Inspraak

Als de fakkeltocht na een klein uur weer eindigt bij het startpunt, doven alle deelnemers hun fakkels in de daarvoor bestemde bakken water. Veel deelnemers blijven nog even nabomen en spreken hun irritaties uit. Ze voelen zich niet serieus genomen, ondanks de twee inspraakrondes die Rijkswaterstaat heeft georganiseerd. "Wat wil je? De inspraak was een aanfluiting", vindt Susanne Kuijpers, "Participatie hoor je breed te beginnen. Niet zeggen, zoals Rijkswaterstaat heeft gedaan: we gaan een tunnel aanleggen, wat is jullie mening? Je moet alle belangen meenemen richting een oplossingsvariant. Dan blijkt namelijk dat er naast een verkeersprobleem ook een leefbaarheidsprobleem speelt, en kom je misschien tot heel andere oplossingen. Nu mochten bewoners Rijkswaterstaat vertellen wat de natuurwaarde is van hun gebied. Alsof de ambtenaren dat zelf niet weten. Vervolgens gaan ze aan een tafeltje tunnelvarianten tekenen, terwijl de verkeerscijfers en gegevens over vervuiling nog niet eens bekend waren." Ondanks het gemor zijn de meeste deelnemers aan de fakkeltocht opgetogen. Het was een geslaagde, indrukwekkende actie. Of de minister zich er iets aan gelegen laat liggen, is natuurlijk de vraag, maar het signaal kan haar onmogelijk zijn ontgaan. Op maandag besteden vrijwel alle landelijke kranten aandacht aan het proces en nog diezelfde avond schitteren de fakkels in het NOS- en het SBS-journaal.

Lichtpuntje

Alles wijst erop dat de tunnelvisie van de minister toch vooral een centenkwesie is. Er valt heel veel te zeggen voor de Oranjetunnel, maar op korte termijn is het gewoon de duurste variant. Dat op lange termijn, als het verkeer op het Kethelplein vastloopt, alsnog een flinke investering in de Westlandse Veilingroute nodig blijkt, doet daar kennelijk niets aan af. Er is 1,2 miljard euro voor de Nieuwe Westelijke Oeververbinding gereserveerd en daar bouw je nu eenmaal alleen een Blankenburgtunnel voor. Toch hebben tegenstanders van de tunnel nog hoop. Minister Schultz van Haegen werd op 12 december 2011 in de Tweede Kamer onverwacht kritisch aan de tand gevoeld over haar keuze voor de Blankenburgtunnel. Ze werd overstelp met vragen, niet alleen door de oppositiepartijen, maar ook door CDA en PVV. Eigenlijk zou het debat over de tunnels op 2 februari 2012 plaatsvinden, maar omdat de minister pas eind februari haar onderzoeksresultaten getoetst heeft, is dit uitgesteld tot 13 maart. Maakt de Oranjetunnel dan toch een kans? "Van uitstel komt afstel", opperde Remi Poppe nog hoopvol tijdens zijn toespraak aan het begin van de protestavond. Kees Borsboom, fractievoorzitter van GroenLinks, die ik tijdens de fakkeltocht ook tegen het lijf loop, ziet in deze tijden van crisis een ander lichtpuntje: "Het schijnt dat het kabinet nog miljarden extra moet bezuinigen. Misschien is er straks wel helemaal geen geld voor een tunnel. Niet voor de Oranjetunnel, en ook niet voor de Blankenburgtunnel." ■

Uitstel

De Blankenburgtunnel werd uiteindelijk toch niet besproken op 13 maart. Minister Melanie Schultz van Haegen kwam op de valreep (vier dagen van tevoren) met de, door de Kamer gevraagde, extra informatie. Prompt vroeg de Kamer om uitstel van de vergadering omdat er te weinig tijd resteerde om de stukken goed te bestuderen. Schade voor natuur en leefbaarheid van de regio zou nog groter zijn dan gevreesd. Het debat staat gepland voor 5 april. Ondertussen onderhandelen de regeringspartners VVD en CDA en gedoogpartner PVV over extra miljardenbezuinigingen. Schultz van Haegen heeft op 12 maart aangegeven haar steentje bij te willen dragen door investeringen in infrastructuur uit te stellen. Betekent dat ook uitstel van een besluit over de Blankenburgtunnel? Tegenstanders hopen van wel; dat biedt kansen voor betere planvorming.